

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe nouă luni ale anului 2020**

Chișinău 2020

CUPRINS

CUPRINS.....	2
Lista abrevierilor.....	3
Sumar executiv.....	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici.....	5
Datoria sectorului public.....	7
Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”	9
Datoria de stat	9
<i>Datoria de stat externă</i>	13
<i>Datoria de stat internă</i>	17
Garanțiile de stat	21
Creanțele interne	22
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2020.....	22
Recreditarea de stat	28

Lista abrevierilor

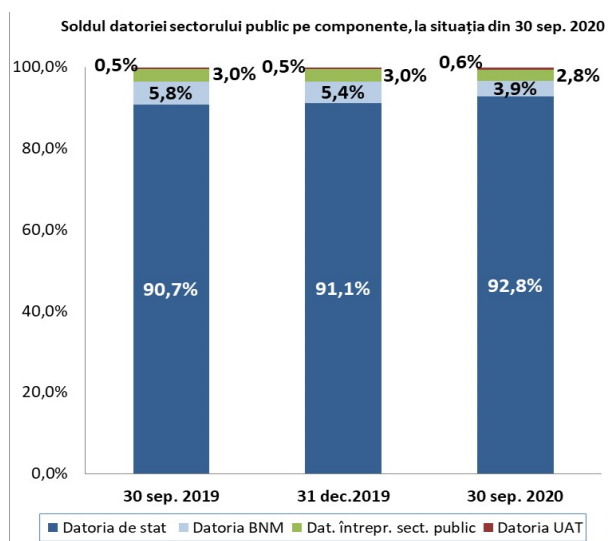
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
OGP AE	Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IFP	Instituții Financiare Participante
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agencia Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o creștere a soldului acesteia cu 15,8% la situația din 30 septembrie 2020 comparativ cu sfârșitul anului 2019, constituind 67 065,7 mil. lei sau 33,3% din PIB-ul prognozat pentru anul 2020. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a majorat cu 5,7 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2019.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2020 în comparație cu sfârșitul anului 2019 este condiționată în special de majorarea soldului datoriei de stat cu 9 411,9 mil. lei și soldul datoriei întreprinderilor din sectorul public cu 172,9 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 524,4 mil. lei iar soldul datoriei directe a UAT a înregistrat o majorare de 112,8 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriei de stat a constituit 62 234,0 mil. lei¹, dintre care datoria de stat internă – 45,3% iar datoria de stat externă – 54,7% din total. Majorarea soldului datoriei de stat cu 9 411,9 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent a fost influențată de finanțarea netă pozitivă atât internă cât și externă, dar și de fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020. Cu toate acestea, soldul datoriei de stat înregistrat la situația din 30 septembrie 2020 se situează sub plafonul 69 218,3 mil. lei – valoarea precizată a soldului datoriei de stat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2020.

La situația din 30 septembrie 2020, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”) a constituit 1 185,3 mil. lei sau 0,6 % din PIB-ul prognozat pentru anul 2020.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 789,0 mil. lei și rambursate 623,8 mil. lei. La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 4 867,4 mil. lei, dintre care 259,0 mil. lei cu termen expirat.

¹ Începînd cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat".

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Pentru anul 2020 se estimează că PIB-ul va înregistra valoarea de 201 400,0 mil. lei, înregistrând o diminuare cu 6,5 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent².

Dinamica procesului inflaționist³

Rata inflației în luna septembrie 2020 a constituit 0,2 față de decembrie 2019, înregistrând o micșorare cu 2,5 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2019.

Micșorarea prețurilor medii de consum a fost determinată de diminuarea prețurilor la mărfurile nealimentare și la mărfurile alimentare, cât și de reducerea tarifelor pentru prestarea serviciilor populației.

Rata inflației medie anuală pentru perioada ianuarie-septembrie 2020 a înregistrat valoarea de 4,7%, ceea ce denotă o majorare cu 0,6 p.p. față de ianuarie-septembrie 2019.

Activitatea de comerț exterior⁴

Exporturile realizate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020 s-au cifrat la 1 755,5 mil. dolari SUA, volum inferior celui înregistrat în perioada corespunzătoare a anului 2019 cu 13,4%.

Importurile de bunuri au constituit 3 832,1 mil. dolari SUA, micșorându-se cu 10,3% comparativ cu perioada similară a anului 2019.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 076,6 mil. dolari SUA, fiind cu 7,6% mai puțin comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2019.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în primele șase luni ale anului 2020 a fost de 45,8% față de 47,4% în perioada similară a anului 2019.

Politica ratelor

La începutul anului 2020, Comitetul executiv al BNM a decis să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 5,5 la sută anual. Însă, în cadrul ședinței din 11.06.2020, pe fondul presiunilor dezinflaționiste asupra nivelului prețurilor de consum, dar și evoluțiile recente și informațiile macroeconomice din mediul intern și extern, considerând riscurile și incertitudinile la nivel global cauzate de repercusiunile coronavirusului asupra economiei mondiale și regionale, Comitetul executiv a decis să micșoreze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt până la 3,25 la sută anual. În cadrul ședinței din 06.08.2020 a fost luată decizia de a diminua cu încă 0,25 puncte procentuale rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, aceasta constituind 3,00 la sută. Ulterior, în cadrul ședinței din 09.09.2020

² Sursa: Prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2021-2023 din 11.11.2020 coordonată cu Fondul Monetar Internațional.

³ Sursa: Biroul Național de Statistică.

⁴ Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

Comitetul executiv al BNM a decis să diminueze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 0,25 puncte procentuale până la 2,75 la sută anual.⁵

Ratele de dobândă pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și USD Libor pe 6 luni) au avut o tendință de oscilantă pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020. Astfel, valoarea medie pentru luna septembrie 2020 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit -0,463%⁶, fiind cu 17,5 la sută mai mare decât valoarea medie din luna septembrie 2019. Valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna septembrie 2020 a înregistrat 0,27926%⁷, fiind cu 86,4 la sută mai mică comparativ cu valoarea medie din luna septembrie 2019. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditorii pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2020 a marcat o apreciere de 1,5 la sută atât față de dolarul SUA și o depreciere față de Euro în mărime de 2,9 p.p., în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2019.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valutelor străine pe piețele externe, dar și ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării cât și vânzării de valută⁸.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 septembrie 2020, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 27 461,2 mil. lei, ceea ce constituie o micșorare cu 3,5 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2019. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 10,4 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, atingând valoarea de 33 798,1 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 6 336,9 mil. lei, ceea ce constituie 39,6 la sută din valoarea precizată pentru anul 2020.

⁵ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

⁶ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁷ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

⁸ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

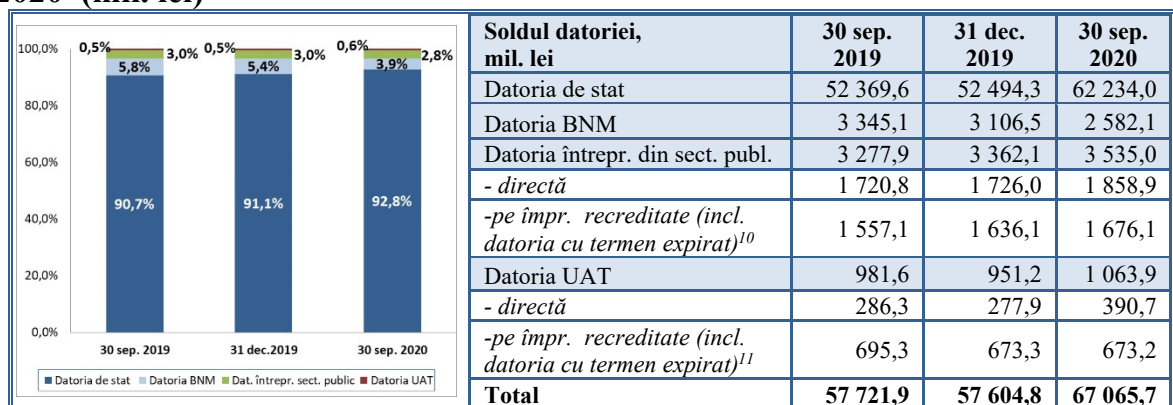
Datoria sectorului public

La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriei sectorului public⁹ s-a majorat cu 9 133,2 mil. lei sau cu 15,8% comparativ cu sfârșitul anului 2019 și a constituit 67 065,7 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2020, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 septembrie 2020, a constituit 33,3%, înregistrând o majorare cu 5,7 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2019 și cu 5,7 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2019.

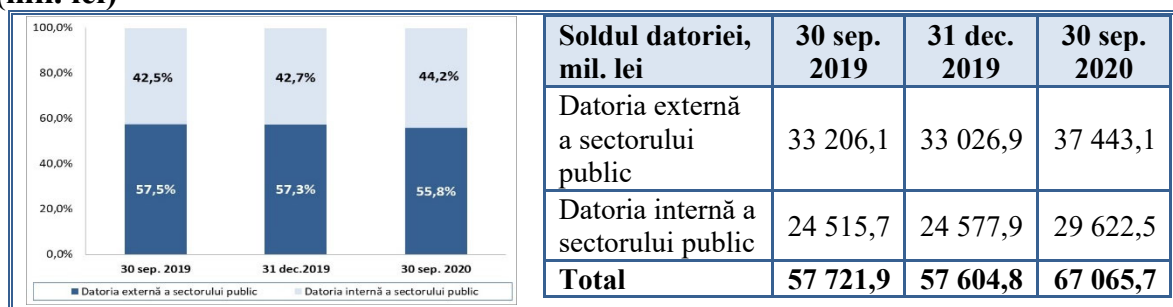
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020 (mil. lei)

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2020 în comparație cu sfârșitul anului 2019 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 9 411,9 mil. lei și soldului datoriei întreprinderilor din sectorul public cu 172,9 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 524,4 mil. lei, iar soldul datoriei UAT s-a majorat cu 112,7 mil. lei. Similar anilor precedenți, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (92,8%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020 (mil. lei)

⁹ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an.

¹⁰ Datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

¹¹ Datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

La situația din 30 septembrie 2020, datoria externă a sectorului public a constituit 2 208,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 37 443,1 mil. lei) , sau 55,8% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 29 622,5 mil. lei (44,2%). Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020 datoria sectorului public s-a majorat fiind influențată în special de datoria externă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție ascendentă de 13,4 la sută.

La situația din 30 septembrie 2020, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în valută străină – 55,4%, iar 82,2% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 9,0 p.p. mai mult decât la finele anului 2019 și cu 8,2 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2019. Totodată, 13,7%% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. La situația din 30 septembrie 2020 s-au înregistrat doar garanții externe emise de UAT în favoarea creditorilor externi, pentru împrumuturile direct contractate, în sumă de 552,3 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT pe împrumuturile recreditate au constituit 242,5 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2020, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 65,4%, diminuându-se cu 8,5 p.p. față de finele anului precedent și cu 9,3 p.p. față de 30 septembrie 2019, iar 83,5% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai puțin cu 10,2 p.p. decât la finele anului precedent și cu 10,2 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2019. Totodată, 37,7% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

Soldul datoriei întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale pe împrumuturile recreditate constituie la situația din 30 septembrie 2020, 1 676,1 mil. lei, majorându-se față de sfârșitul anului 2019 cu 40,0 mil. lei ce constituie o creștere de aproximativ 2,4%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2019 s-a majorat cu 7,64 %. Creșterea soldului este condiționat de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, precum și de fluctuațiile cursului valutar.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 30 septembrie 2020, valoarea de 158,7 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2019, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a majorat cu 0,2 mil. lei sau 0,1%, iar comparativ cu 30 septembrie 2019, s-a diminuat cu 1,8 la sută. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020, au fost monitorizați indicatorii de risc și de sustenabilitate ai datoriei de stat. La situația din 30 septembrie 2020, valorile înregistrate se încadrează în limitele stabilite și nu produc riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării, cu excepția indicatorului VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total) care au înregistrat o valoare de 88,4 %. Acest fapt se datorează cererii la VMS preponderent pe termen scurt pe parcursul a nouă luni ale anului 2020 și costurilor mai mici. Drept urmare, s-a majorat ponderea bonurilor de trezorerie aflate în circulație, la valoarea nominală, în totalul VMS emise pe piața primară înregistrând 81,9% la situația din 30 septembrie 2020 comparativ cu 71,4% la sfârșitul anului 2019.

Parametrii de risc și sustenabilitate aferenți datoriei de stat la situația din 30.09.2020

	Valori pentru perioada 2020-2022	Valoarea înregistrată la 30.09.2020
Parametri de risc		
Datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total)	15% - 25% (maximum)	25,7%
Datoria de stat internă (% din total)	35% (minimum) - 50%	45,3%
Datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total)	20% - 40% (maximum)	29,6%
Datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total)*	25% - 40% (maximum)	36,6%
VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total)	70% - 85% (maximum)	88,4%
ATM pentru VMS emise pe piața primară (ani)	1,2 (minimum) - 2,0	1,4 ani
Parametri de sustenabilitate		
Serviciul datoriei de stat (% în raport cu veniturile bugetului de stat)	≤ 10%	3,9%

** În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă (VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile) va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.*

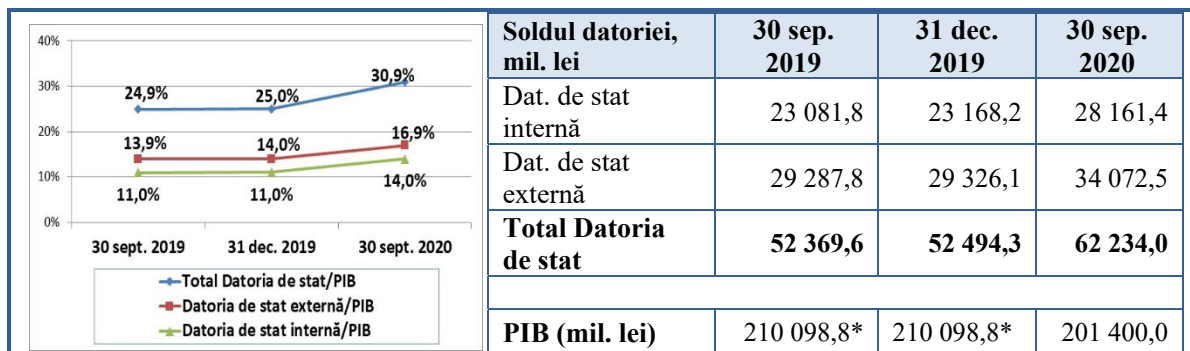
Datoria de stat

La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriei de stat a constituit 62 234,0 mil. lei, majorându-se cu 9 411,9 mil. lei sau cu 17,8 la sută față de sfârșitul anului 2019, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 4 746,4 mil. lei dar și de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 4 665,5 mil. lei. Majorarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive și fluctuației pozitive a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul a nouă luni ale anului 2020. Totodată, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată preponderent de

finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2020, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2020, a constituit 30,9%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2019 cu 5,8 p.p.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 30.09.2019 – 30.09.2020, (%)

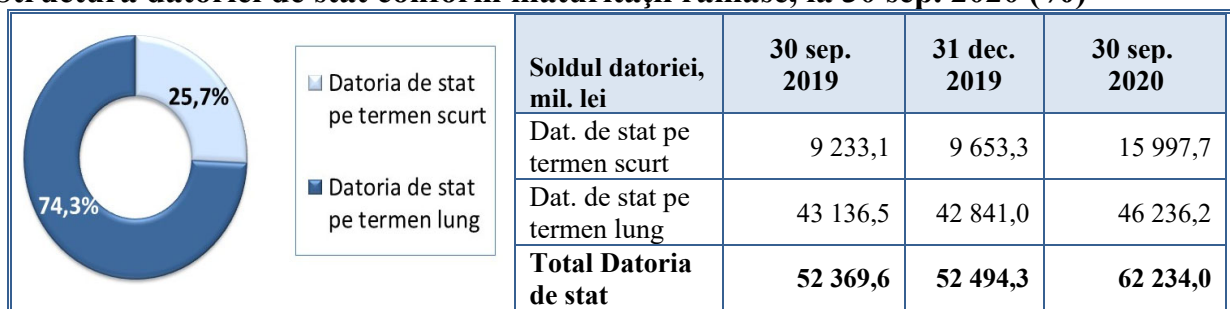

*PIB operativ pentru anul 2019

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

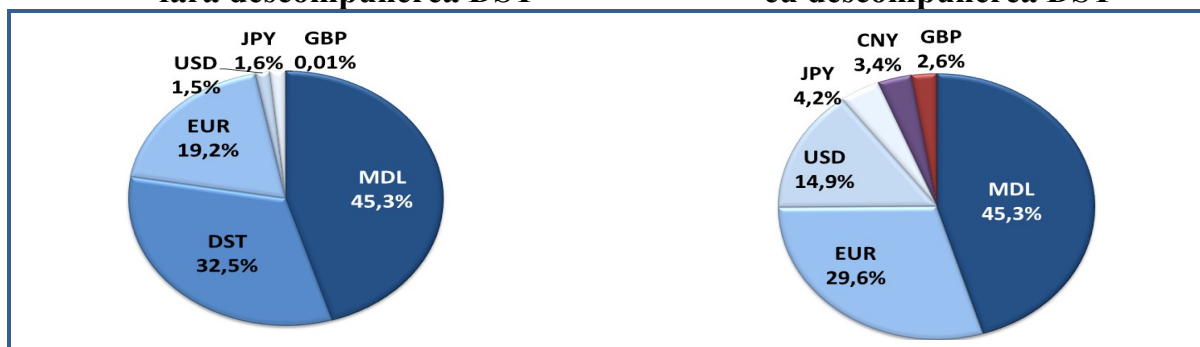
1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 25,7 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ o pătrime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 74,3 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat conform maturității rămase, la 30 sep. 2020 (%)

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești – 45,3%, urmată de împrumuturile de stat externe denumite în coșul valutar DST cu 32,5%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 19,2%, Dolarul SUA – 1,5%, Yenul japonez – 1,6% și Lira sterlină – 0,01%.

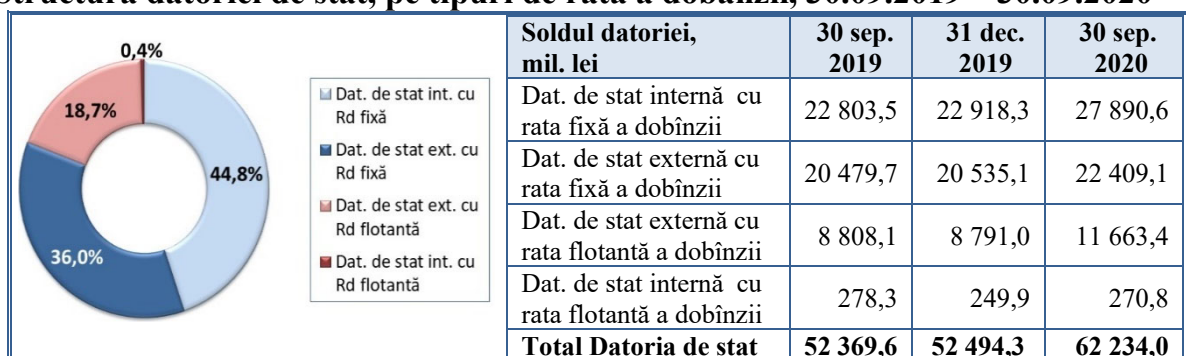
Structura datoriei de stat, pe valute, la 30 septembrie 2020,
fără descompunerea DST **cu descompunerea DST**

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 45,3%, urmat de Euro – 29,6%, Dolarul SUA – 14,9%, Yenul japonez – 4,2%, Yuanul Renminbi chinezesc – 3,4% și Lira sterlină – 2,6%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 19,2 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2020, ceea ce reprezintă o majorare cu 2,0 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2019. Totodată, la situația din 30 septembrie 2020, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 80,8 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, 30.09.2019 – 30.09.2020

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30.09.2020 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, UE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria¹², Guvernul României, Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei);

b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹³;

c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);

d) VMS convertite;

¹² Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, FMI și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00% sau nu sunt purtătoare de rată a dobânzii, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

¹³ VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

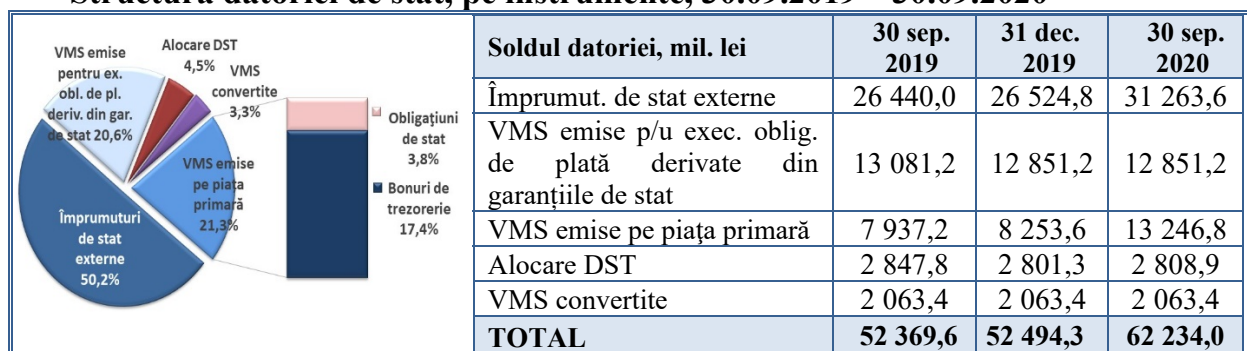
a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);

b) alocarea DST de la FMI;

c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 septembrie 2020, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 50,2 la sută. A doua poziție este ocupată de VMS emise pe piața primară cu ponderea de 21,3%, după care urmează VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 20,6%, alocarea DST cu 4,5% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 3,3%.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, 30.09.2019 – 30.09.2020

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a înregistrat un nivel de 3,8%, micșorându-se cu 0,8 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2019.

Serviciul datoriei de stat¹⁴

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 1 083,0 mil. lei, care se compune din:

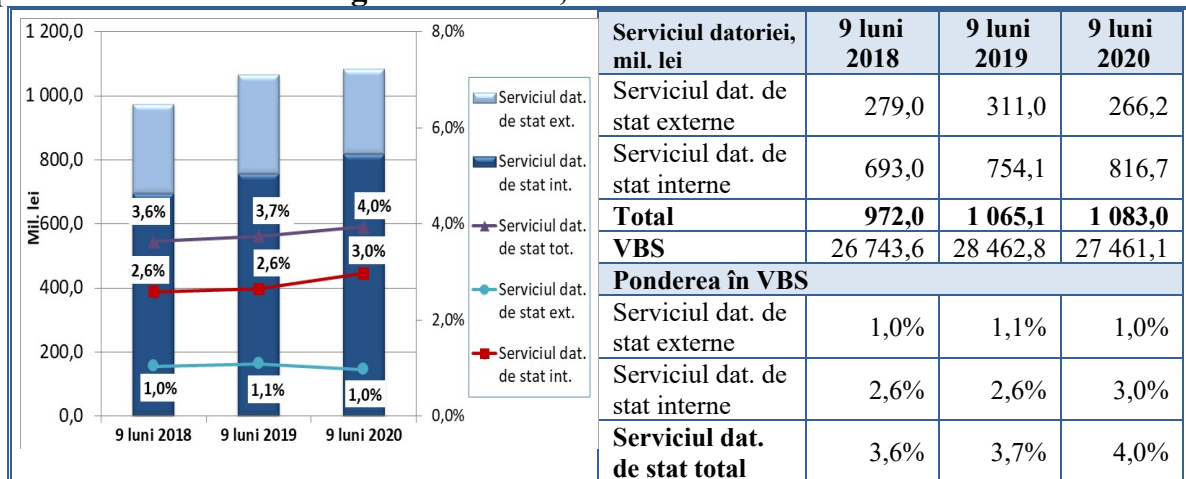
a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 266,2 mil. lei (24,6%);

b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 816,7 mil. lei (75,4%).

În primele nouă luni ale anului 2020, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a majorat cu 17,9 mil. lei sau cu 1,7% comparativ cu perioada similară a anului precedent datorită majorării cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne.

¹⁴ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 9 luni 2018 – 9 luni 2020

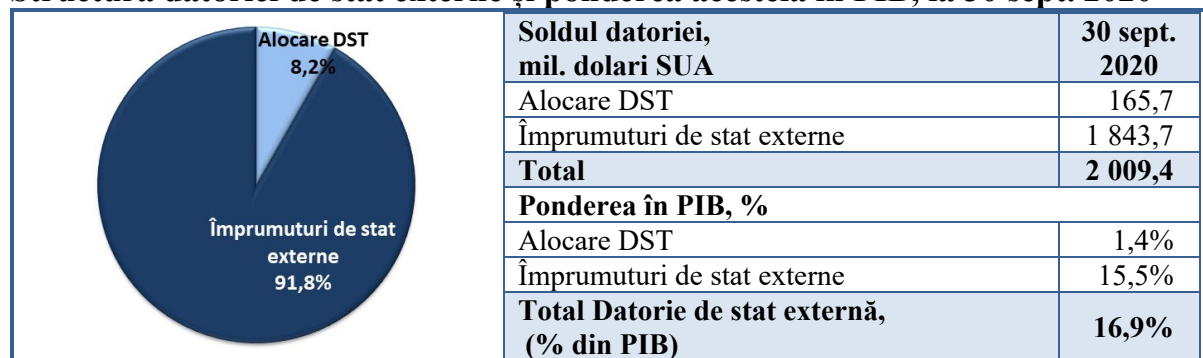
Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriei de stat externe a constituit 2 009,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 34 072,5 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2020, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 305,3 mil. dolari SUA sau cu 17,9%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 250,1 mil. dolari SUA, și prin fluctuația pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de 55,2 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a micșorat cu 508,0 mil. lei sau cu 1,5%.

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2020, datoria de stat externă a înregistrat 16,9 la sută, majorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2019, cu 2,9 p.p.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 30 sept. 2020

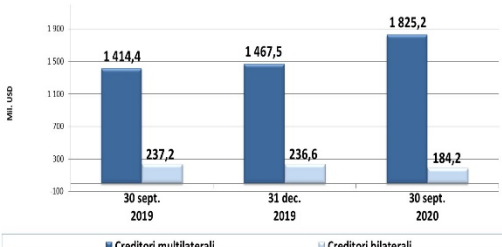

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 septembrie 2020, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 91,8 la sută, ceea ce indică o majorare cu 1,5 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2019.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2020, a constituit 1 825,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 30 949,4 mil. lei) sau 90,8 % din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 4,7 p.p mai mult decât la finele anului 2019. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 35,3%, urmată de FMI – cu 28,4%, BEI – cu 17,1%, BIRD – cu 5,9% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 13,3 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 184,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 3 123,1 mil. lei) sau 9,2% din soldul total al datoriei de stat externe. JICA îi revine ponderea majoră de circa 29,3% din datoria față de creditorii bilaterali, urmat de Guvernul României cu o pondere de 22,2%.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30.09.2019-30.09.2020 (mil. dolari SUA)

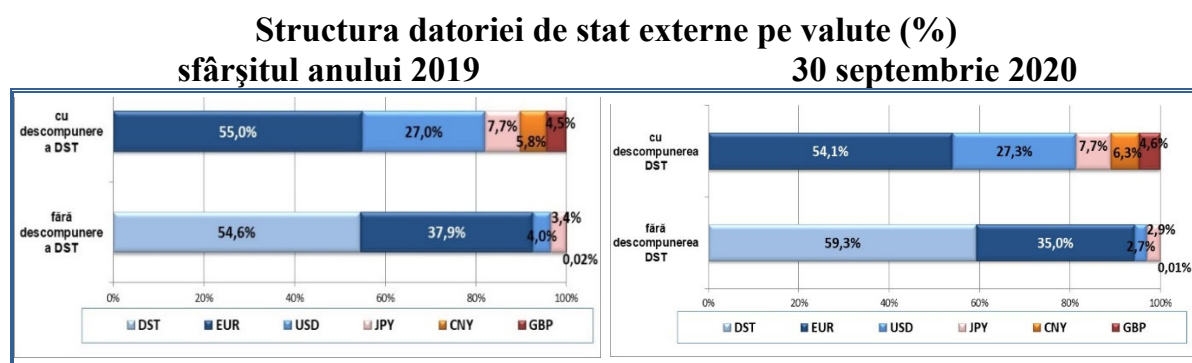
Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30.09.2019 - 30.09.2020						
	30 sept. 2019		31 dec. 2019		30 sept. 2020	
	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%
Creditori multilaterali	1 414,4	85,6%	1 467,5	86,1%	1 825,2	90,8%
BDCE	30,5	2,2%	30,7	2,1%	32,1	1,7%
Uniunea Europeană	-	-	22,4	1,5%	46,8	2,6%
FIDA	68,4	4,8%	68,5	4,7%	74,8	4,1%
BERD	72,0	5,1%	76,2	5,2%	89,9	4,9%
BIRD	92,8	6,6%	98,5	6,7%	106,9	5,9%
BEI	266,8	18,9%	277,5	18,9%	311,7	17,1%
FMI	275,3	19,5%	277,0	18,9%	517,8	28,4%
AID	608,6	43,0%	616,7	42,0%	645,1	35,3%
Creditori bilaterali	237,2	14,4%	236,6	13,9%	184,2	9,2%
Guvernul Poloniei	0,5	0,2%	0,5	0,2%	0,5	0,3%
Guvernul Japoniei	6,0	2,5%	5,9	2,5%	4,5	2,5%
Banca germana KfW	6,1	2,6%	6,1	2,6%	6,3	3,4%
Guvernul Germaniei	8,2	3,5%	8,4	3,5%	6,4	3,5%
Guvernul SUA	11,9	5,0%	11,9	5,0%	10,4	5,6%
CCC(SUA)	15,3	6,5%	13,2	5,6%	12,8	6,9%
Unicredit (Austria)	22,8	9,6%	22,8	9,7%	23,0	12,5%
Guvernul Rusiei	34,4	14,5%	34,4	14,5%	25,4	13,8%
Guvernul României	79,3	33,4%	81,1	34,3%	40,9	22,2%
JICA	52,7	22,2%	52,2	22,1%	54,0	29,3%
Total	1 651,6	100,0%	1 704,1	100,0%	2 009,4	100,0%

Ca evoluție, comparativ cu situația din 30 septembrie 2019, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința descendentă a datoriei de stat externe față de creditorii bilaterali, și respectiv, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la

instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 59,3 la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 4,7 p.p. mai mult decât la sfârșitul anului 2019. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 35,0% (cu 2,9 p.p. mai puțin decât la finele anului 2019), urmată de împrumuturile acordate în dolari SUA cu 2,7% (cu 1,3 p.p. mai puțin decât la finele anului 2019), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt yenul japonez și lira sterlină, formează în total aproximativ 3,0 la sută din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 54,1 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 27,3%, yenul japonez cu 7,7%, yuanul renminbi chinezesc cu 6,3% și lira sterlină cu 4,6%.

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe,¹⁵ pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2020, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 132,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 295,6 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o majorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 7,6 mil. dolari SUA sau cu 6,1%. Această evoluție a fost cauzată de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv rambursarea împrumutului acordat de Guvernul Federației Ruse, împrumutului acordat de BERD (proiectul „Realizarea lucrărilor de construcție și reabilitare a drumurilor în Republica Moldova III și IV”) și împrumutul acordat de AID în vederea realizării proiectului „Agricultura competitivă”.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020, a fost ocupată de următorii creditori:

- 1) Guvernul României – 32,8% (43,5 mil. dolari SUA);
- 2) AID – 16,5% (21,9 mil. dolari SUA);
- 3) FMI – 15,8% (20,9 mil. dolari SUA);
- 4) BERD – 9,8% (13,0 mil. dolari SUA);

¹⁵ În scopul efectuării calculului pentru analiza comparativă dintre perioada de referință și perioada similară a anului precedent, în prezentul raport nu sunt incluse tranzacțiile aferente operațiunilor de conversiune (reorganizare) a datoriei de stat externe în sumă de 5,8 mil. Dolari SUA (echivalentul a 100,2 mil. lei)

- 5) BEI – 7,6% (10,1 mil. dolari SUA);
 6) Guvernul Rusiei – 7,3% (9,7 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 30 septembrie 2020, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) *Rambursarea sumei principale*, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 117,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 029,4 mil. lei), cu 10,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 145,2 mil. lei) sau cu 9,3% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

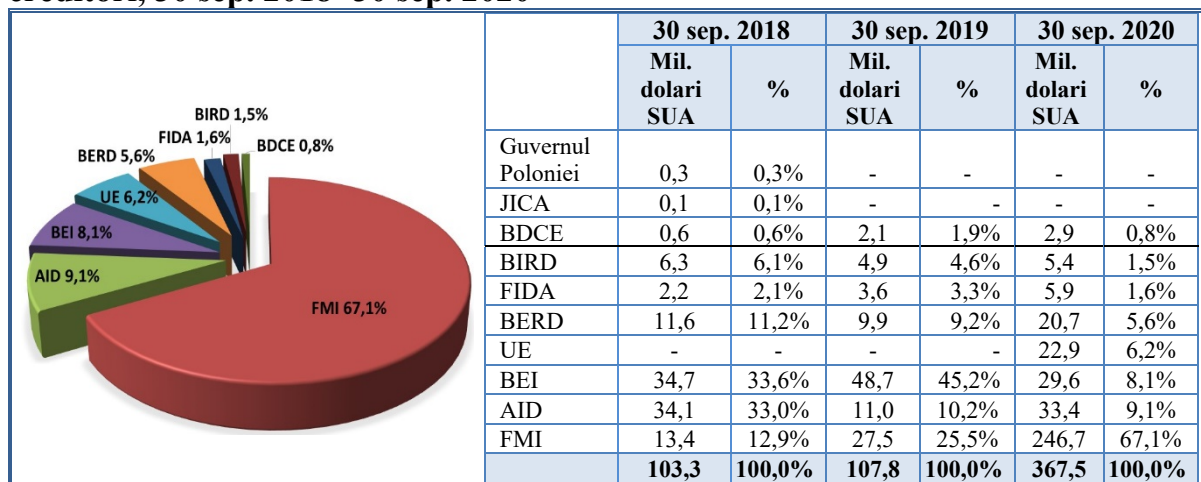
b) *Serviciul datoriei de stat externe*, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 15,3 mil. dolari SUA (echivalentul a 266,2 mil. lei), cu 2,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 44,8 mil. lei) sau cu 13,7% mai puțin decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe¹⁶, pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 367,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 6 589,4 mil. lei), ceea ce reprezintă o majorare cu 259,7 mil. dolari SUA față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditori, ponderea totală o dețin creditorii multilaterali, dintre care: FMI cu 246,7 mil. dolari SUA (67,1%); AID cu 33,4 mil. dolari SUA (9,1%), BEI cu 29,6 mil. dolari SUA (8,1%), UE cu 22,9 mil. dolari SUA (6,2%), BERD cu 20,7 mil. dolari SUA (5,6%), FIDA cu 5,9 mil. dolari SUA (1,6%), BIRD cu 5,4 mil. dolari SUA (1,5%), urmată de BDCE cu 2,9 mil. dolari SUA (0,8%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe creditori, 30 sep. 2018- 30 sep. 2020

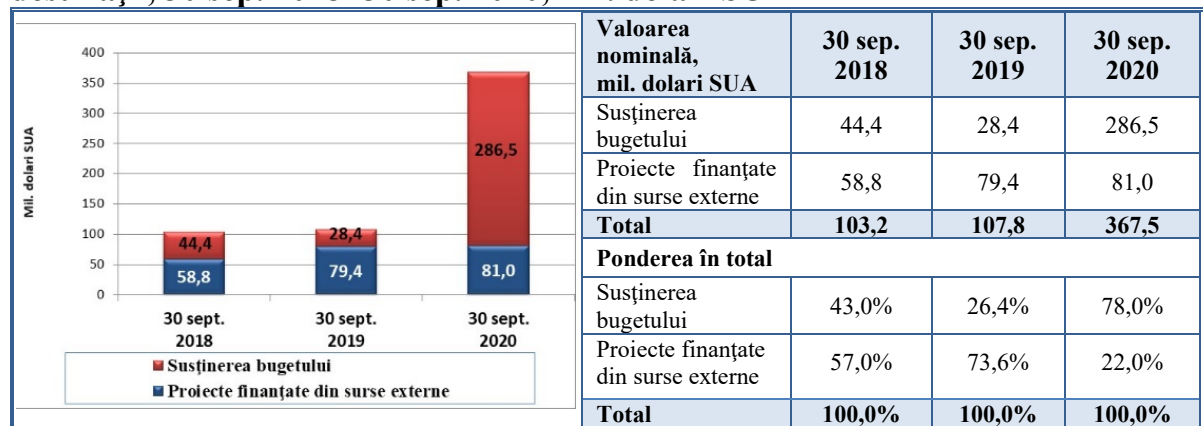
¹⁶ În scopul efectuării calculelor pentru analiza comparativă dintre perioada de referință și perioada similară a anului precedent, în prezentul raport nu sunt incluse tranzacțiile aferente operațiunilor de conversiune (reorganizare) a datoriei de stat externe în sumă de 5,8 mil. Dolari SUA (echivalentul a 100,2 mil. lei)

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe (sub formă de mijloace financiare) pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020, a fost destinat după cum urmează:

1) *pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe* – 81,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 400,0 mil. lei) ceea ce reprezintă 22,0% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) *pentru susținerea bugetului de stat* – 286,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 5 189,4 mil. lei), ceea ce reprezintă 78,0% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, 30 sep. 2018- 30 sep. 2020, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

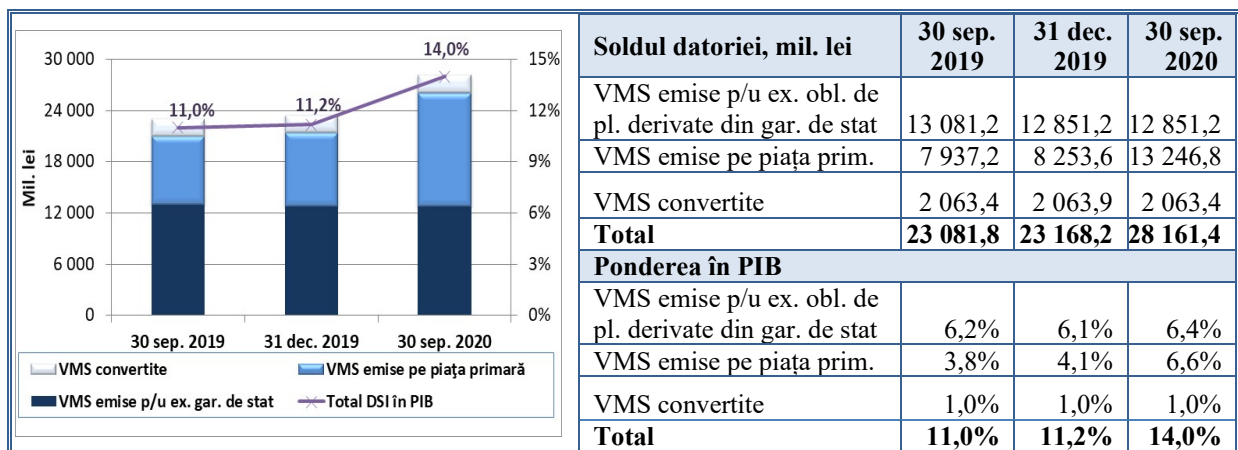
La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriei de stat interne a constituit 28 161,4 mil. lei la valoarea nominală, dintre care:

- VMS convertite 2 063,4 mil. lei (7,3%)
- VMS emise pe piața primară 13 246,8 mil. lei (47,1%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 12 851,2 mil. lei (45,6 %)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2019, datoria de stat internă la valoarea nominală s-a majorat cu 4 665,5 mil. lei sau cu 19,9 la sută. Modificarea datoriei de stat interne în anul 2020 s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară în sumă de 4 676,1 mil. lei. Mijloacele obținute din emisiunea VMS pe piața primară au fost direcționate pentru finanțarea deficitului bugetar.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 14,0 la sută, majorându-se comparativ cu situația de la finele anului 2019 cu 2,8 p.p.

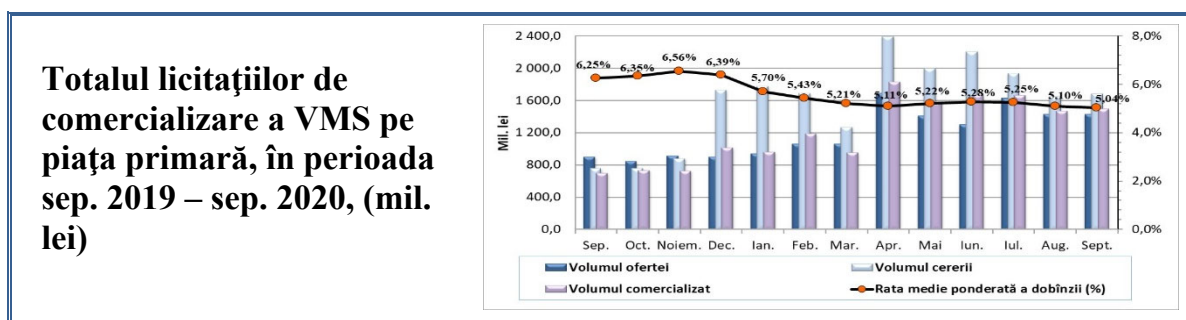
Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 30.09.2019-30.09.2020

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 11 995,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 16 647,0 mil. lei, fiind superioară ofertei cu 4 652,0 mil. lei sau de 1,4 ori.

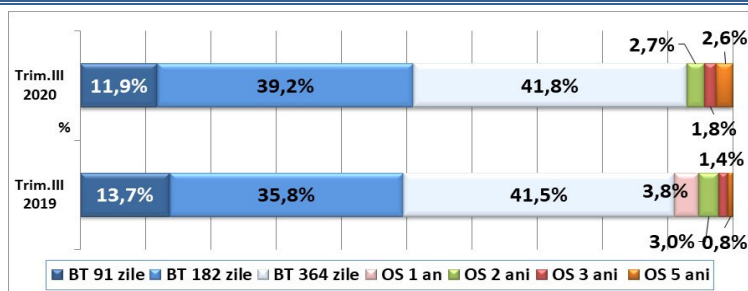

Ca rezultat, au fost comercializate VMS la valoare nominală în sumă de 12 863,5 mil. lei, ceea ce este cu 5 642,5 mil. lei mai mult decât volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2019. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 8 187,5 mil. lei, dintre care 75,8 mil. lei VMS emise pentru crearea unei rezerve de lichidități ajunse la scadență.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 6 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani.

**Structura VMS
comercializate pe piața
primară, 30.09.2019 –
30.09.2020, (%)**

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (41,8%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (39,2%) și cele cu scadența de 91 zile (11,9%).

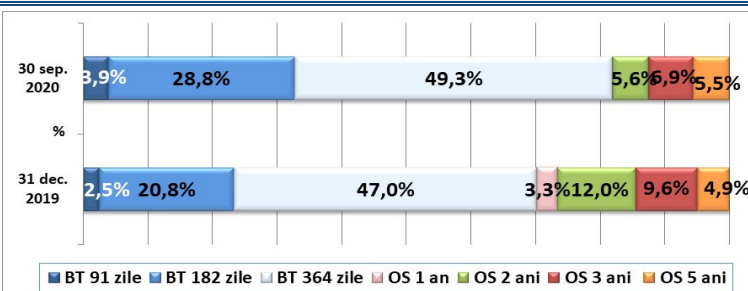
Volumul comercializat al Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă și flotantă pe termen de 2 ani și obligațiunilor de stat cu dobândă fixă pe termen de 3 și 5 ani a constituit 343,0 mil. lei (2,7% din volumul total comercializat) și 228,8 mil. lei (1,8%) și 331,4 mil. lei (2,6%), care comparativ cu perioada analogică a anului 2019 s-a majorat cu 127,9 mil. lei, 125,0 mil. lei și 273,5 mil. lei respectiv.

Volumul VMS procurat de investitorii nebancari s-a micșorat comparativ cu perioada analogică a anului 2019 cu 110,0 mil. lei, înregistrând 1 276,8 mil. lei, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 9,9%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 90,1% în totalul VMS procurate.

În perioada de gestiune, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9 dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate, 93,2% (11 173,2 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară de la începutul anului 2020, se numără: BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „Victoriabank” S.A. și BC „Moldova – Agroindbank” S.A.

**Structura VMS emise
pe piața internă aflate în
circulație, 31.12.2019 –
30.09.2020, (%)**

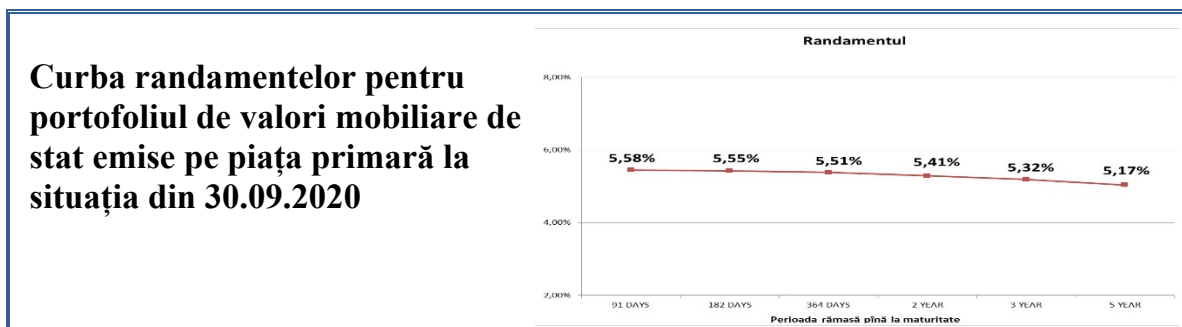

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 septembrie 2020 la valoarea nominală a constituit 13 246,8 mil. lei. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (49,3%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (28,8%) și Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani (5,6%) și 3 ani (6,9%).

Comparativ cu sfârșitul anului 2019, Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 și 3 ani în circulație s-au micșorat cu 6,0 p.p. și respectiv cu 2,3 p.p., iar cele de 5 ani s-au majorat cu 0,8 p.p.. Bonurile de trezorerie cu scadența de 91, 182 și 364 zile s-au majorat cu 1,5 p.p., 8,2 p.p. și 1,0 p.p.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 septembrie 2020 s-a majorat cu 20 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 321 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 30 septembrie 2020 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară în baza cotațiilor cu VMS. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, gradul de precizie al curbei randamentelor va fi mai mare.

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o curbă descendentă, ceea ce presupune că randamentele pe termen scurt sunt mai mari decât randamentele pe termen lung. Aceasta se explică inclusiv prin faptul că investitorii anticipează o diminuare a ratei de rentabilitate a valorilor mobiliare de stat.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2020 VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 8,9%.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 160,4 mil. lei. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisiunea VMS convertite a fost efectuată pe termen de 2 ani.

La situația din 30 septembrie 2020, VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 7,3% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2020 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 12 851,2 mil. lei sau 54,7% din soldul datoriei de stat interne.

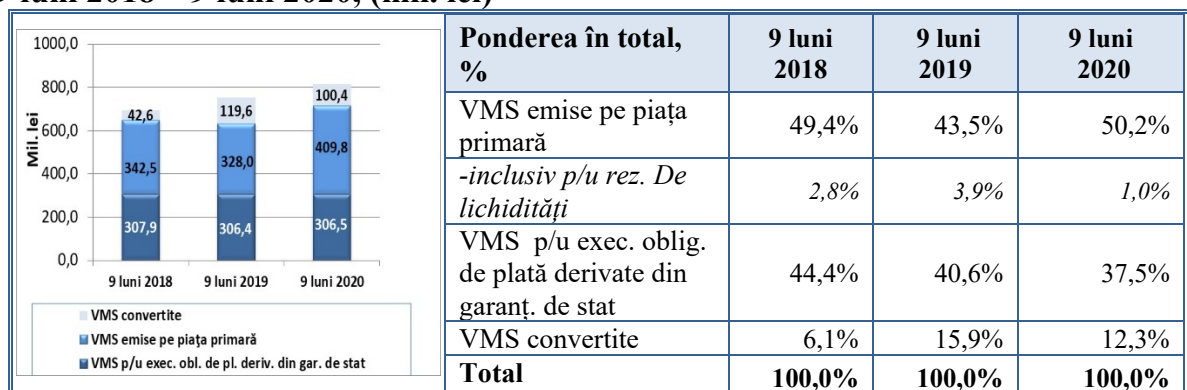
Ținând cont că, în nouă luni ale anului 2020 nu au fost răscumpărate Obligațiuni de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 septembrie 2020 a constituit 12 851,2 mil. lei sau 45,6% din soldul datoriei de stat interne.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în nouă luni ale anului 2020 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 816,7 mil. lei. Comparativ cu perioada

analogică a anului 2019, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu cca. 62,7 mil. lei sau cu 8,3 la sută.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 9 luni 2018 – 9 luni 2020, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 401,9 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (49,2%), și 7,9 mil lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru crearea rezervei de lichidități (1,0%);
- 306,5 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (37,5%)
- 100,4 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (12,3%).

Pe parcursul anului 2020, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 5,08% până la 6,88%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în nouă luni ale anului 2020 a constituit 5,23%, ce este cu 0,92 p.p. mai mică comparativ cu perioada analogică a anului 2019, sau cu 0,99 p.p. mai mică comparativ cu sfârșitul anului 2019.

Garanțiile de stat

La situația din 30 septembrie 2020, soldul garanțiilor de stat a constituit 1 185,3 mil. lei, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat “Prima casă”. Comparativ cu sfârșitul anului precedent, soldul garanțiilor de stat s-a majorat cu 256,7 mil. lei sau cu 27,6 la sută.

În conformitate cu Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat “Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr. 202/2018 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat “Prima casă” în anul 2020 continuă implementarea Programului de stat “Prima casă”. Acest program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea

băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2020 se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 500,0 milioane de lei.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2020 de către băncile comerciale: BC "Moldova-Agroindbank" S.A., BC "Moldindconbank" S.A., BC "Victoriabank" S.A., "Mobiasbanca – OTP Group" S.A. și BC "Eximbank" S.A. în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 299,8 mil.lei. În aceeași perioadă de către beneficiari ai Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 43,1 mil.lei.

La situația din 30 septembrie 2020, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne constituie 2,4 mil lei, iar pentru împrumuturile externe constituie 430,3 mil. lei, fiind în totalitate cu termen expirat.

Creanțele interne

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, băncile comerciale în proces de lichidare, au transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 129,5 mil. lei.

Astfel, la situația din 30 septembrie 2020, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 960,9 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 356,1 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 828,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 1 949,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 827,8 mil.lei.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2020

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și

volumul acesteia. Astfel, la situația din 30 septembrie 2020, 54,7 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a micșorat cu 0,8 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2019 și cu 0,9 p.p. față de perioada analogică a anului 2019.

Structura datoriei de stat pe componente, 30 iun. 2019 – 30 iun. 2020 (%)

	Ponderea în total	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020
Datoria de stat internă		44,1%	44,1%	45,3%
Datoria de stat externă		55,9%	55,9%	54,7%

b) Structura datoriei de stat pe valute

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliul datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună aproximativ 44,6 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020 (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 sep. 2019	31 dec.2019	30 sep. 2020		30 sep. 2019	31 dec.2019	30 sep. 2020
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	44,1%	44,1%	45,3%	MDL	44,1%	44,1%	45,3%
DST	31,2%	30,5%	32,5%	EUR	30,0%	30,7%	29,6%
EUR	20,3%	21,2%	19,2%	USD	15,7%	15,1%	14,9%
USD	2,4%	2,2%	1,5%	JPY	4,5%	4,3%	4,2%
JPY	2,0%	1,9%	1,6%	CNY	3,3%	3,2%	3,4%
GBP	0,01%	0,01%	0,01%	GBP	2,4%	2,5%	2,6%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Analizând impactul deprecierei monedei naționale pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020, este de menționat că soldul datoriei de stat s-a majorat la situația din 30 septembrie 2020 față de situația de la sfârșitul anului 2019, în proporție de 0,7 la sută urmare a fluctuației ratelor de schimb a monedei naționale față de valutele străine în care este denominată datoria de stat externă. Luând în considerație ponderea fiecărei valute în totalul datoriei de stat odată cu descompunerea DST, cel mai mare impact asupra modificării soldului datoriei de stat l-a avut deprecierea leului față de Euro.

2) Riscul de refinanțare

Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

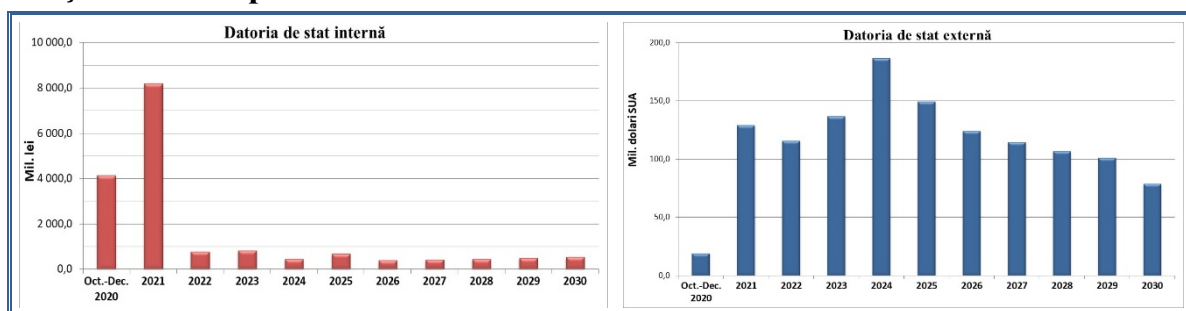
a) Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă

alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată pentru anul 2021, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este în continuare preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în anul 2020 urmează a fi rambursate VMS cu maturitatea de 4 ani conform Legii nr.235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 septembrie 2020

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2026 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în anul 2024 se evidențiază vârful de plată al plăților spre rambursare.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	8,8	7,8	7,0	9,6	8,8	9,1	9,2	8,4	8,1
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	30,2 %	31,8 %	49,2 %	7,7 %	7,8 %	6,3 %	17,6 %	18,4 %	25,7 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 30 septembrie 2020, 49,2% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Este de remarcat faptul că comparativ sfârșitul anului 2019 datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 17,4 p.p., iar comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 19,0 p.p., ce se explică în

mare parte datorită majorării ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care implică o maturitate de până la un an. La fel, pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2021 urmează a fi răscumpărate și reemise VMS convertite în sumă totală de 1 903,0 mil. lei. Tot din acest motiv perioada medie de maturitate s-a diminuat cu 0,8 ani comparativ cu finele anului 2019.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 25,7 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

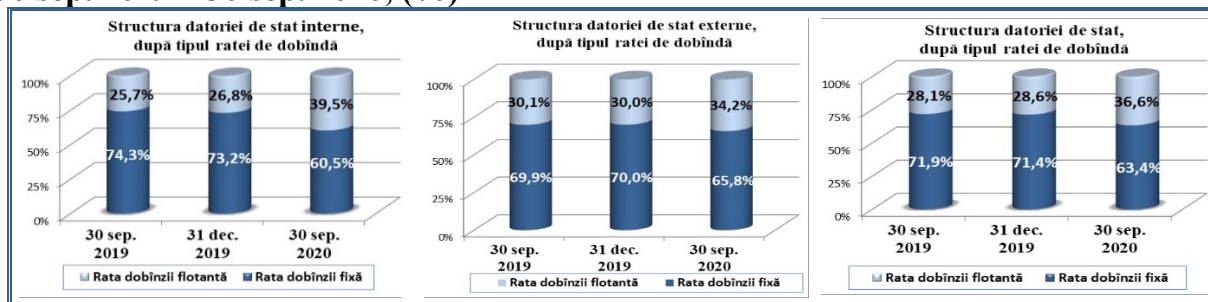
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁷ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020, (%)

La situația din 30 septembrie 2020, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 39,5% din totalul datoriei de stat interne, mai mult cu 12,7 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2019, ceea ce se explică iarăși prin majorarea ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care deși se emit la o rată fixă a dobânzii, acestea comportă o expunere majoră față de fluctuația ratelor de dobândă datorită maturității reduse la care se emit. Totodată, se atestă o diminuare a datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii cu 13,8 p.p. comparativ cu perioada analogică a anului precedent. Astfel, la 30 septembrie 2020, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

¹⁷ VMS cu maturitatea de 91 zile, 182 zile și 364 zile.

Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, la fel se atestă o majorare a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Majorarea a fost condiționată în mare parte de rambursările efectuate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020 preponderent la rată fixă a dobânzii către creditori precum: Guvernul României, FMI, AID. Astfel, la 30 septembrie 2020, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 34,2 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 4,2 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2019 și cu 4,1 p.p. mai mult comparativ cu perioada analogică a anului precedent.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 36,6% la sută și reflectă o majorare cu 7,0 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2019 și cu 8,5 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2019. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează atât datoriei de stat externe dar și datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă la situația din 30 sep. 2019 – 30 sep. 2020

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020	30 sep. 2019	31 dec. 2019	30 sep. 2020
Perioada medie de refixare (ATR), ani	8,8	7,9	7,0	7,2	6,6	6,8	7,9	7,2	6,9
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	30,7 %	32,4 %	49,7 %	36,1 %	36,0 %	38,7 %	33,7 %	34,4 %	43,7 %

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât la situația din 30 septembrie 2020 49,7 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 6,8 ani, cu 0,2 ani mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2019.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 6,9 ani, totuși 43,7 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁸ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2020

¹⁸ Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari)

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 1% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,68 ani la situația din 30.09.2020. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1% a ratei dobânzii, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,68% ($1\% \times 0,68 \text{ ani}$)¹⁹.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2020

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 30.09.2020 durata modificată a portofoliului este de 0,64 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,64% ($1\% \times 0,64 \text{ ani}$).

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbura a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbura mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,53 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,53% ($1\% \times 0,53$).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 83,2 mil. lei sau cu 0,64%, fiind egală cu 12 965,5 mil. lei.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2020. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același

¹⁹ Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor cu VMS la situația din 30.09.2020 aceasta a constituit 13 048,7 mil. lei

timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv urmează a fi prezentată în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pentru anul 2020.

Totodată, pe parcursul perioadei de referință, a fost actualizat și aprobat noul Cod de etică și conduită pentru angajații Direcției datoriei publice și membrii comisiilor care au tangență cu domeniul datoriei publice. Documentul a fost adus la cunoștința tuturor colaboratorilor DDP.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii DDP efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

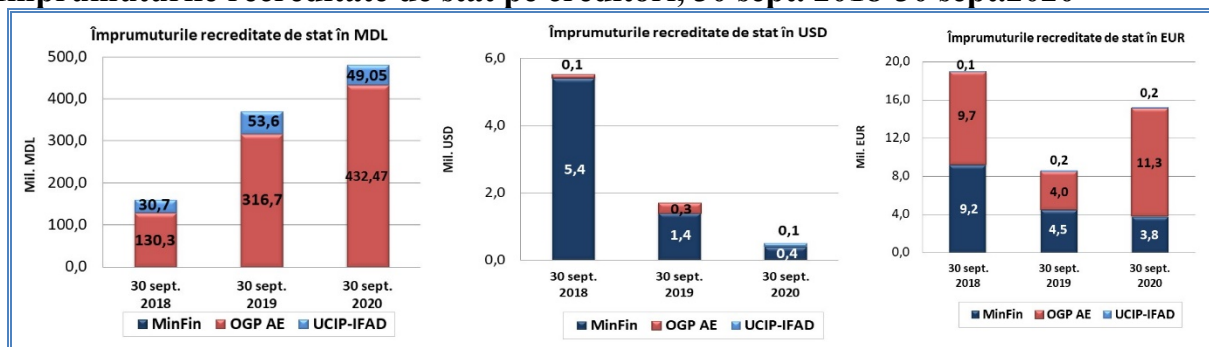
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, Direcția datoriei publice monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public, iar la necesitate expediază în adresa Inspecției Financiare propuneri privind aplicarea sancțiunilor, în conformitate cu prevederile Codului Contravențional, persoanelor responsabile din cadrul entităților sectorului public, dacă acestea nu au respectat termenul de prezentare către Ministerul Finanțelor a datelor privind datoria sectorului public sau au raportat date eronate/incomplete. Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2020 nu s-a atestat necesitatea expedierii unor astfel de propuneri.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

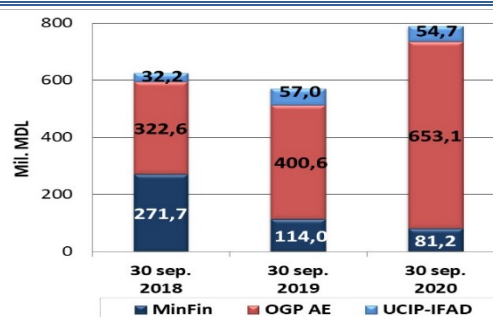
Pe parcursul a nouă luni ale anului 2020 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebancare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante în sumă de 481,5 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 15,3 mil. Euro (echivalent a cca 789,0 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 310,17 mil. lei și 2,15 mil. Euro (echivalent a cca 352,2 mil. lei) sau 44,6% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori, 30 sept. 2018-30 sept.2020

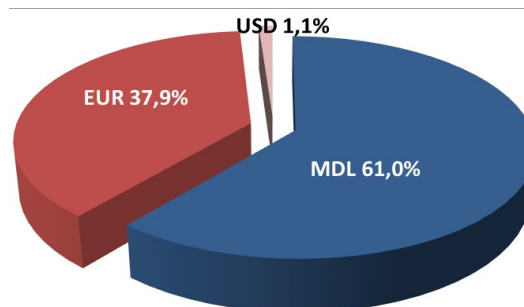
În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în moneda națională și Euro și unul descendent în dolari SUA.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul a 9 luni ale anului 2018, 2019 și 2020 (mil. lei)

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2020 se constată o creștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu perioadele similare ale anului 2018 și 2019, condiționată de o cerere mai mare de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Structura împrumuturilor recreditate de stat, pe valute, la situația din 30 septembrie 2020 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 61,0%, urmată de Euro cu 37,9% și dolarul SUA cu 1,1%.

Sumele recreditate pe parcursul a nouă luni ale anului 2020 se prezintă după cum urmează:

1) *prin intermediul Ministerului Finanțelor* – 0,4 mil. dolari SUA și 3,8 mil. Euro (echivalent a cca 81,2 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II, finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 0,4 mil. Euro;

- Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (S.A. „Termoelectrica”), finanțat de Banca Mondială – 1,1 mil. Euro²⁰;

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica”, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 0,4 mil. dolari SUA și 1,9 mil. Euro;

- Proiectul de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza I (Î.S. „Moldelectrica”), finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare - 0,4 mil. Euro.

2) prin intermediul Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă – 432,47 mil. lei și 11,3 mil. Euro (echivalent a cca 653,1 mil. lei), dintre care:

➤ resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 122,3 mil. lei și 9,1 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 40,6 mil. lei și 1,2 mil. Euro;

- Proiectul „Livada Moldovei” – 81,7 mil. lei și 7,79 mil. Euro;

- Proiectul „Livada Moldovei”, componenta leasing – 0,14 mil. Euro.

➤ resurse recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 310,17 mil. lei și 2,15 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 71,34 mil. lei și 0,44 mil. Euro;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 62,77 mil. lei și 0,2 mil. Euro;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 11,04 mil. lei;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 0,78 mil. lei și 0,02 mil. Euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 63,57 mil. lei și 0,09 mil. Euro;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 36,97 mil. lei și 0,04 mil. Euro;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 14,73 mil. lei;

- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 5,84 mil. lei și 0,45 mil. Euro

- Proiectul „Filieră du Vin” – 28,89 mil. lei și 0,74 mil. Euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 11,37 mil. lei și 0,14 mil. Euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 2,87 mil. lei și 0,03 mil. Euro.

3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (resurse

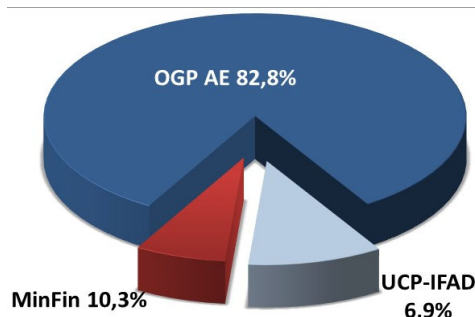
²⁰ La data de 04 martie 2019 împrumutul de stat oferit de Banca Mondială a fost convertit din dolari SUA în Euro

recreditare direct din împrumuturile externe) – 49,05 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA 0,2 mil. Euro (echivalent a cca 54,7 mil. lei), din care:

- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA VI)– 15,68 mil. lei și 0,07 mil. Euro;

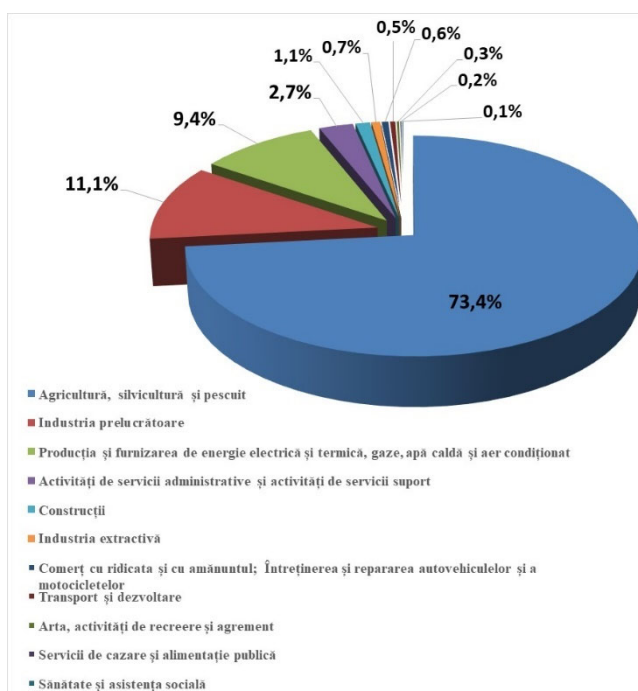
- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA 7, PRR) – 33,37 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 0,14 mil. Euro.

**Structura recreditării
împrumuturilor de stat între
instituțiile participante la situația
din 30 septembrie 2020 (%)**

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă (82,8%), urmată de Ministerul Finanțelor cu cota de 10,3% și Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 6,9%.

**Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice
pe parcursul trimestrului III al anului 2020**

Activitățile economice	mil. lei
Agricultură, silvicultură și pescuit	578,8
Industria prelucrătoare	87,9
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	74,0
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	21,2
Construcții	9,0
Industria extractivă	5,3
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	4,7
Transport și dezvoltare	3,8
Arta, activități de recreere și agrement	2,0
Activități de cazare și alimentație publică	1,2
Sănătate și asistență socială	1,1
TOTAL	789,0

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 73,4%, urmată

de activitatea economică industria prelucrătoare cu 11,1%, cota cea mai mică îi revine activității în sănătate și asistență socială cu o pondere de 0,1% .

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 348,6 mil. lei, 3,5 mil. dolari SUA, 11,0 mil. Euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi (echivalent a cca 623,8 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 2,6 mil. dolari SUA, 3,4 mil. Euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 300,7 mil. lei, 0,6 mil. dolari SUA și 7,5 mil. Euro, din care:

a) resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 38,6 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 5,6 mil. Euro;

b) resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 262,1 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 1,9 mil. Euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 47,9 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 0,1 mil. Euro.

La situația din 30 septembrie 2020, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 1 410,4 mil. lei, 40,8 mil. dolari SUA, 132,2 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 4 867,4 mil. lei), majorându-se față de sfârșitul anului 2019 cu 304,7 mil. lei ce constituie o creștere de cca 6,7%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2019 s-a majorat cu 7,7 %, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,7 mil. lei, 37,2 mil. dolari SUA, 84,0 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 510,5 mil. lei sau 51,6% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 1 338,7 mil. lei, 3,6 mil. dolari SUA și 48,2 mil. Euro (echivalent a 2 356,9 mil. lei sau 48,4 % din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat la situația din 30 septembrie 2020 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 73,1 mil. lei, 10,3 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro (echivalent a 259,0 mil. lei) sau 5,3 % din suma datoriilor totale. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2019, datoria cu termen expirat s-a micșorat cu 3,3 %, iar comparativ cu perioada similară a anului 2019 s-a diminuat cu 3,4 %. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,7 mil. lei, 10,3 mil. dolari SUA și 0,09 mil. Euro (echivalent a 248,7 mil. lei). Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

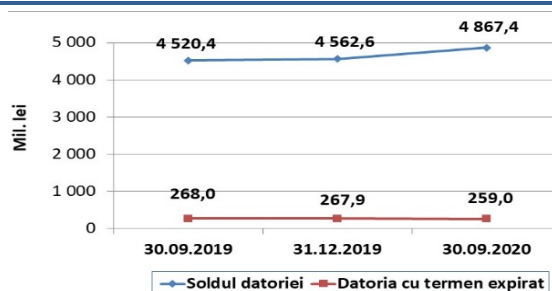
- Proiectul „Alimentare cu Apă și Canalizare”, finanțate de către Banca Mondială (S.A. „Regia Apă - Canal Soroca”);

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca);

- Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizare prin intermediul Oficiului de Gestiune a Programelor de Asistență Externă – 1,44 mil. lei și 0,4 mil. Euro (echivalentul a 10,3 mil. lei) sau 4,0% din totalul datoriei expirată. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolabilitatea acesteia și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filiera Vinului” („Magnolia-94” S.R.L., „Vindicum” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Vintage Avenue” S.R.L., SC „Vinăria Țiganca”).

Evoluția datoriilor beneficiarilor recreditați, 30.09.2019 – 30.09.2020 (mil. lei)

Graficul prezentat atestă:

a) soldul datoriilor are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați și fluctuațiile cursului valutar;

b) evoluția soldului datoriilor cu termen expirat are un trend descendent, condiționat de reeșalonarea datoriilor unor beneficiari recreditați, precum și fluctuațiile cursului valutar.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a nouă luni ale anului 2020, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 12,2 mil. lei, ceea ce constituie 2,0% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 85 de beneficiari recreditați:

1) 43 agenți economici cu soldul datoriilor de 1 867,7 mil. lei sau 38,4 % din suma totală a datoriilor, dintre care 255,8 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (98,8% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 24 întreprinderi care au datorii în sumă de 1 621,9 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 10,0 mil. lei (3,9% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 12 întreprinderi care au datorii în sumă de 163,5 mil. lei se află în proces de insolabilitate conform Legii insolabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 163,5 mil. lei (63,1% din suma totală a datoriilor expirate);

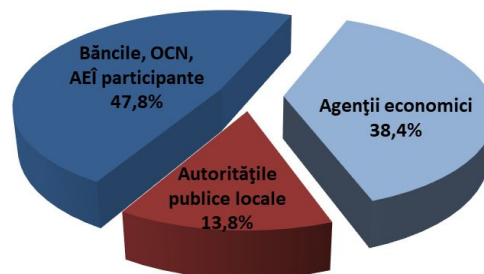
c) 5 întreprinderi care au datorii în sumă de 72,5 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 72,5 mil. lei (28,0% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 9,8 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,8 mil. lei (3,8% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitatea reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale, care dețin datorii în sumă de 673,2 mil. lei (13,8% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 1,8 mil. lei (0,7% din suma totală a datoriilor expirate);

3) 15 bănci, organizații de creditare nebancare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 2 326,5 mil. lei (47,8% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,44 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 30 septembrie 2020 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebancare și asociațiilor de economii și împrumut participante la recreditarea de stat constituie ponderea majoră 47,8% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 38,4% și autoritățile publice locale cu o parte de 13,8%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 30 sept. 2020

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	1 433,6	29,5	84,6	32,7
2.	Întreprinderile municipale	8	242,5	5,0	1,2	0,5
3.	Autoritățile publice locale	27	673,2	13,8	1,8	0,7
4.	Întreprinderile din sectorul privat	29	191,6	3,9	170,0	65,6
5	Băncile, OCN, AEI participante	15	2 326,5	47,8	1,4	0,5
	Total	85	4 867,4	100,0	259,0	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (47,8%) se înregistrează la băncile, organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut participante, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 29,5%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 3,9%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (65,6%), urmate de întreprinderile de stat, autoritățile publice locale, întreprinderile municipale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante cu o cotă de 0,5%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1) agricultură, silvicultură și pescuit – 1 822,5 mil. lei sau 37,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 434,7 mil. lei sau 29,5 % din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) industria prelucrătoare – 506,9 mil. lei sau 10,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 377,1 mil. lei sau 7,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) construcții – 315,8 mil. lei sau 6,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6) sănătate și asistență socială – 155,8 mil. lei sau 3,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) transport și depozitare – 88,5 mil. lei sau 1,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8) activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 76,8 mil. lei sau 1,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

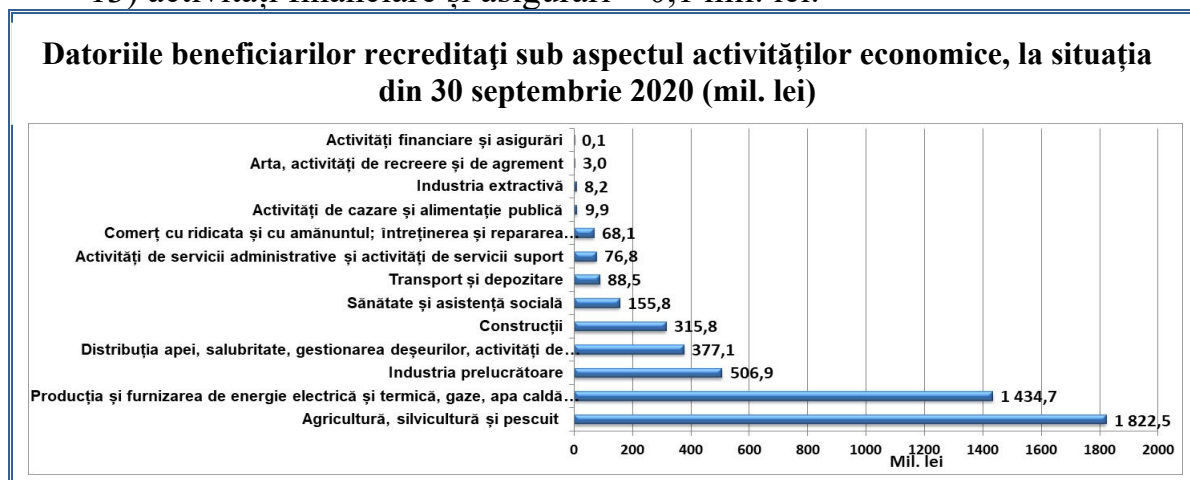
9) comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 68,1 mil. lei sau 1,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

10) activități de cazare și alimentație publică – 9,9 mil. lei sau 0,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

11) industria extractivă – 8,2 mil. lei sau 0,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

12) arta, activități de recreere și de agrement – 3,0 mil. lei sau 0,06% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

13) activități financiare și asigurări – 0,1 mil. lei.

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 37,4%, urmată de producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă

caldă și aer condiționat cu 29,5%, în timp ce activității financiare și asigurării le revine partea cea mai mică de 0,002% în total.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Direcția datoriei publice

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-26-93, fax 022-26-28-93